

Z maďarských filmů minulého roku se nad průměr vyšvihly jenom dva

Retrospektiva Gábora Bódyho

JAROMÍR BLAZEJOVSKÝ

PRAHA. Už 8. ročník semináře Současná maďarská filmová tvorba uspořádalo o víkendu Maďarské kulturní středisko v Praze.

Potvrdilo se, podobně jako při únorové bilanci v Budapešti, že maďarská kinematografie vytvořila vloni jen dvě imponující, vyzrálá díla: Gothárovo podobenství Pobočka a perfekcionista postmoderní superkreaci Ildikó Enyediové Čarostřelec. Oba tituly (o nichž jsme již v našem listu referovali) snad v zimě budou, díky MKS, nakrátko k dispozici těm filmovým klubům, které se nezdrahají pracovat se zahraničními snímky. Potvrzení dialogovou listinou.

Svou surrealistickou ironií, ba zlomyslností pobavila středometrážní groteska Júlie Sáraové Všechno je tak, jak je, v níž se pánbůh jmenuje Gábor Tóth, krmí se jitrnicemi a mluvícími klobáskami, v koupelně mu růžově tančí operetní štabajzny, zatímco jeho hosté, zrozpačitělí Maďaři, vzpomínají na idylu semknutých prvomájových šiků pod tribunou Jánose Kádára.

Zkušený pozorovatel outsiderů György Szomjas svými Polibky a škrábanci (o trojici lesbiček) tentokrát svou sociologizující poetiku neobohatil. Péter Bacsó v satíře Znovu svědek zůstal daleko za origi-

Působivý snímek Pétera Gothára Pobočka, natočený podle povídky sedmihradského spisovatele Adáma Bodora, získal v červenci na MFF v Karlových Varech cenu filmových klubů. Foto: archiv

nalitou svého Svědka z r. 1968 a Péter Gárdos nedokázal umělé zápletky Bratra z Brooklynu vtisknout spád ani hereckou jiskru. József Pácsvosky manýristicky přetížil svou místy vtipnou kosztolányiovskou variací Podivuhodná cesta Kornéla Estiho. Debutantka Zsuzsa Böszörményiová vyšla Rudým kolibříkem vstříc kosmopolitnímu stylu akčního melodramatu a Ferenc András v dětinské honičkové detektivce Bastard zklamal všechny, kdo si pamatují jeho Velkou generaci.

Vedle besedy s režisérem Péterem Gothárem měl seminář atrakci v počtě Gáboru Bódymu: geniálnímu filmaři (též scenáristovi, herci, pedagogovi, teoretikovi filmu a sémiotikovi), od jehož nevyzpytlitelné sebevraždy v pou-

hých 39 letech uplyne 24. října deset roků.

Bódy svá díla rád realizoval „nadvakrát“: poprvé v přímém natáčení, podruhé v procesu deformace, prosvětlování a zcizujícího maskování obrazu na trikovém stole a ve zvukové mixáži. Viděli jsme jeho experimentální pásmo sémiotických etud Čtyři bagately (1975), obsahující archivní záznam sedmihradských tanců, pozorování tanečnice Krisztiny de Chatelové, spontánní tanec alkoholika doplněný přednáškou o roli narkotik v dějinách a demonstraci nekonečného zrcadlového zmnožování filmového obrazu, snímá-li kamera svůj vlastní záznam na obrazovce. V Psychovesmírech (1976) pozorujeme počítačově generovaný pohyb míčků, instruova-

ných jednoduchými pravidly převahy či ofenzivy. V Soukromých dějinách (1978) pak Bódy s P. Tímárem zřetězil a ironicky ozvučil záběry z amatérských rodinných kronik od 20. do 40. let; tak se zachovala spontánní dobová gesta (hry milenců, batolat, ale i fašistické pozdravy), jimž pazvuky totalitních řečníků dodávají tragický kontrast.

Ze tří Bódyho celovečerních projektů jsme v Praze zhlédli Pohledníci z Ameriky (1975) o revolucionářích z r. 1848, kteří emigrovali za velkou louží, a Bódyho opus magnum Narcis a Psyché (1980), kostýmní tříapůlhodinový velkofilm o fiktivní básnířce – věčné ženě a jejich milencích v průřezu střeoevropských dějin od 18. století do světové války.